

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **A. V.**, bytom K., zastúpenej Advokátskou kanceláriou G., IČO : X., proti žalovanej **M. R.**, bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., Š., **o vrátenie daru**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 45 C 98/2008, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 21. novembra 2012 sp. zn. 11 Co 308/2012, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 21. novembra 2012 sp. zn. 11 Co 308/2012 a uznesenie Okresného súdu Košice II zo 6. augusta 2012 č.k. 45 C 98/2008-231 a vec vracia Okresnému súde Košice II na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom z 27. októbra 2009 č.k. 45 C 98/2008-99 zamietol žalobu žalobkyne proti žalovanej o vrátenie daru, a to parcely č. X.-zastavané plochy a nádvoría o výmere X. m², zapísanej na LV č. X., katastrálne územie K. a o trovách konania predstavujúcich trovy právneho zastúpenia rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že žalobkyňu zaviazal zaplatiť žalovanej 3 276,77 € do 15 dní od právoplatnosti rozsudku na účet jej právnej zástupkyne.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 5. mája 2010 sp. zn. 11 Co 20/2010 potvrdil rozsudok okresného súdu okrem výroku o trovách konania, ktorý zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z dôvodu, že žalovanej priznal trovy právneho zastúpenia bez toho, aby v odôvodnení rozsudku uviedol, z akej hodnoty predmetu sporu vychádzal. Súdu prvého stupňa uložil opätovne rozhodnúť o trovách konania po zistení tarifnej hodnoty veci, za súčinnosti oboch účastníkov a tiež skúmať, či nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. vzhľadom na tvrdenie žalobkyne, že uloženie povinnosti zaplatiť trovy konania

žalovanej predstavujúce sumu vyššiu ako jej ročný dôchodok by spôsobilo jej úplnú finančnú odkázanosť na príbuzných.

Okresný súd Košice II uznesením z 9. novembra 2011 č.k. 45 C 98/2008-156 rozhodol, že žalovanej náhradu trov konania nepriznáva a žalobkyňa na náhradu trov konania právo nemá. Mal za to, že vzhľadom na výsledok konania je pomer úspechu a neúspechu síce v neprospech žalobkyne, avšak prihliadol u nej na pomery hodné osobitného zreteľa, ktoré videl v tom, že je v pokročilom veku, je starobnou dôchodkyňou a jej jediným príjmom je starobný dôchodok, pričom žalovanou uplatnená výška trov predstavuje sumu vyššiu ako jej ročný dôchodok. Prihliadol aj k tomu, že dôvodom podania žaloby bol úmysel žalobkyne, aby žalovaná darovala predmetnú nehnuteľnosť svojmu synovi, t.j. vnukovi žalobkyne, a teda sama v skutočnosti nemala záujem o získanie tejto nehnuteľnosti do svojho osobného vlastníctva. Mal za to, že žalobkyňa v dôsledku tohto svojho úmyslu, ako aj vzhľadom na svoj pokročilý vek nemohla objektívne posúdiť mieru závažnosti ako aj následky svojho konania, t.j. objektívne posúdiť opodstatnenosť žaloby, keďže dôvodom podania žaloby nebolo správanie sa žalovanej, ale neustále naliehanie vnuka, ktorý ju do podania žaloby dotlačil.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovanej uznesením z 30. marca 2012 sp. zn. 11 Co 394/2011 opätovne zrušil uznesenie prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že nezisťoval osobné, majetkové a zárobné pomery žalovanej, keď navyše i pomery žalobkyne neskúmal dostatočne a uspokojil sa len s jej konštatovaním, že trovy konania predstavujú vyššiu sumu ako je jej ročný dôchodok, keď žalobkyňa podľa žalovanej je vlastníčkou (spoluvlastníčkou) väčšieho počtu nehnuteľností v katastrálnom území K.. Úlohou prvostupňového súdu bolo v ďalšom zistiť osobné, majetkové a zárobné pomery oboch účastníčok a opätovne posúdiť, či sú dané podmienky pre použitie § 150 ods. 1 O.s.p. a znovu rozhodnúť o trovách konania vrátane odvolacieho.

Okresný súd Košice II uznesením zo 6. augusta 2012 č.k. 45 C 98/2008-231 rozhodol tak, že žalovanej náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania nepriznal a že žalobkyňa nemá právo na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania. Zotrval na dôvodoch uvedených v predchádzajúcom uznesení a ďalej uviedol, že zistil, že žalobkyňa je vdovou, pričom je poberateľkou starobného a vdovského dôchodku spolu vo výške 385 € mesačne, ktorý je jej jediným príjmom, nie je vlastníčkou ani držiteľkou motorového vozidla, pričom nehnuteľnosti, ktorých je vlastníčkou, resp. spoluvlastníčkou nie sú pozemkami, ktoré by dokázala predať tak, aby zlepšila svoju finančnú situáciu do takej miery, že by sa mohla

považovať za majetnú. Zároveň zohľadnil aj majetkové pomery žalovanej, ktorá taktiež nie je vlastníčkou ani držiteľkou motorového vozidla, je vlastníčkou resp. spoluvlastníčkou nehnuteľností v katastrálnom území K.. Vychádzajúc z listinných dôkazov mal za to, že majetkové pomery žalovanej sú o čosi lepšie ako žalobkyne, keďže je ešte stále zárobkovo činná, aj keď jej príjem iba málo prevyšuje príjem žalobkyne, je vydatá a teda nie je samoživiteľkou.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovanej uznesením z 21. novembra 2012 sp. zn. 11 Co 308/2012 podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správne potvrdil uznesenie prvostupňového súdu, keď sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením. Mal za to, že dôvody hodné osobitného zreteľa pri nepriznaní trov konania žalovanej spočívajú v okolnostiach na strane žalobkyne, konkrétne v jej osobných a majetkových pomeroch, keďže je poberateľkou starobného a vdovského dôchodku vo výške 385 € mesačne a žalovanou uplatnené trovy konania by pre ňu predstavovali mimoriadnu záťaž, keď nebolo preukázané, že by ňou vlastnené pozemky či spoluvlastnícke podiely k nim, predstavovali zvlášť vysokú hodnotu a boli by ľahko speňažiteľné. Ďalej mal za to, že v spise sa nenachádza dôkaz o tom, že žalobkyňa v roku 2007 predala časť svojich pozemkov za sumu 4 000 000 Sk a v tomto smere nebol relevantným spôsobom navrhnutý ani predložený žiadny dôkaz.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, ktorá navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací podľa § 243b ods. 2 a 3 O.s.p. zrušil uznesenie odvolacieho aj prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila podľa § 241 ods. 2 písm.a/ a c/ O.s.p. a prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p. tým, že sa jej ako účastníčke konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Mala za to, že je nepochybné, že prostredníctvom právnej zástupkyne dňa 14. mája 2012 urobila elektronickými prostriedkami prvostupňovému súdu podanie z 11. mája 2012, ktorého prijatie potvrdila elektronická podateľňa Okresného súdu Košice II 15. mája 2012 a v ktorom mu navrhla v zmysle § 129 ods. 2 O.s.p., aby vyžiadal od Správy katastra K. kúpnu zmluvu č. V. z 27. septembra 2007 a kúpnu zmluvu č. V. z 27. septembra 2007, ktorými žalobkyňa v roku 2007 predala svoje pozemky kupujúcemu za 4 000 000 Sk, keďže v zmysle katastrálneho zákona tieto listiny nie sú verejné. Na túto skutočnosť poukázala aj v odvolaní proti uzneseniu prvostupňového súdu č.k. 45 C 98/2008-231 zo 6. augusta 2012, pretože prvostupňový súd v ňom vôbec neuvádza, či sa zaoberal týmito návrhmi na vykonanie dôkazov. Ani odvolací súd v uznesení sp. zn. 11 Co 308/2012 z 21. novembra 2012 sa nijako nevyjadril, prečo nevykonal tento navrhnutý dôkaz, keď vo svojom uznesení výslovne tvrdí,

že v spise sa nenachádza dôkaz o tom, že žalobkyňa v roku 2007 predala časť svojich pozemkov za sumu 4 000 000 Sk a v tomto smere nebol relevantným spôsobom navrhnutý ani predložený žiaden dôkaz. Ak odvolací súd tvrdí, že žalobkyňa ani nenavrhl tento dôkaz, odňal jej tým možnosť konať pred súdom tým, že nepostupoval zákonným spôsobom, ktorým malo byť buď vykonanie dôkazu alebo presvedčivé odôvodnenie, prečo navrhnutý dôkaz nevykonal, čím bolo porušené jej právo na spravodlivý súdny proces. Ďalej mala žalovaná za to, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, keďže odvolací súd nesprávne aplikoval § 150 ods. 1 O.s.p., pretože jej príjem 433,42 € mesačne neumožňoval súdu záver o tom, že by trovy konania boli pre ňu zanedbateľným výdavkom, aby tak súd pri svojej úvahe uprednostnil pomery žalobkyne pred spravodlivým rozhodnutím vo veci, keď navyše majetkové postavenie žalobkyne nebolo doteraz dostatočne zistené, aby súd mohol rozhodnúť v jej prospech.

Žalobkyňa navrhla dovolanie žalovanej podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. odmietnuť, pretože dovolanie podľa § 239 ods. 3 O.s.p. nie je proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania prípustné a žalovaná nepreukázala prípustnosť dovolania z dôvodu procesnej vady konania podľa § 237 písm.f/ O.s.p., pretože nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov túto vadu nespôsobuje, a uznesenie odvolacieho súdu zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. na riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, keď nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj nesprávne právne posúdenie veci sú síce relevantnými dovolacími dôvodmi, avšak samé osebe prípustnosť dovolania nezakladajú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie, ktoré v danom prípade smeruje proti uzneseniu, je podľa § 239 ods. 1 O.s.p. prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm.c/ O.s.p.] na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109

ods. 1 písm.c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

V tomto prípade je dovolaním žalovanej napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania, preto jeho procesná prípustnosť je v zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. vylúčená.

Dovolanie žalovanej by mohlo byť prípustné (i dôvodné), len ak by konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa (aj so zreteľom na obsah dovolania) zaoberal tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku i uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo, a prípadne aj mali za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých procesných vád v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačne (všetky pochybnosti vylučujúce) zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných vád.

Dovolateľka existenciu procesných vád v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolateľka namieta, že konanie pred odvolacím súdom je zaťažené procesnou vadou v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký procesný postup súdu, ktorý znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich procesných práv a oprávnených záujmov. Vady, zakladajúce zmätočnosť súdneho konania, ktoré zavinil súd svojím procesným postupom v rozpore so zákonom, spravidla účastníkovi konania odnímajú možnosť konať pred súdom, pretože mu bránia v realizácii tých procesných práv, ktoré Občiansky súdny poriadok priznáva na účelné uplatnenie alebo bránenie práva proti druhej strane v spore. Vydanie zmätočného rozhodnutia bez ďalšieho nemá svoje právne opodstatnenie, a preto je vždy nevyhnutné takéto rozhodnutie zrušiť najmä z hľadiska ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom, zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (porovnaj napr. III. ÚS 156/06, III. ÚS 331/04, II. ÚS 174/04). Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Podľa § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr

do troch dní; podanie, ktoré bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, doplniť netreba. Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením originálu. Na podanie, ktoré nebolo v tejto lehote splnené, sa neprihliada.

Podľa § 120 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Podľa § 178 ods. 2 zákona č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy, všetky podania, ktoré boli doručené súdu, s výnimkou podaní doručených súdu na súdnom pojednávaní, založia sa do súdneho spisu prostredníctvom podateľne a opatria sa odtlačkom podacej pečiatky v poradí, v akom boli doručené súdu.

Z obsahu spisu vyplýva, že 15. mája 2012 bolo v podateľni prvostupňového súdu prijaté podanie právnej zástupkyne žalovanej, urobené elektronickými prostriedkami (č.l. 197 spisu), odoslané spolu so štyrmi prílohami 14. mája 2012 o 18.02 hod. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že predmetné podanie na rozdiel od štyroch príloh súdom do spisu založené nebolo. Ako vyplýva z obsahu tohto podania z 11. mája 2012, ktoré tvorí prílohu dovolania, právna zástupkyňa žalovanej v ňom uviedla, že žalobkyňa v roku 2007 predala nehnuteľnosti v katastrálnom území J., zapísané na LV č. X., F. B. za kúpnu cenu štyri milióny slovenských korún a navrhla, aby si súd vyžiadal zo Správy katastra K. kúpnu zmluvu č. V. zo dňa 27. septembra 2007 a kúpnu zmluvu č. V. zo dňa 27. septembra 2007. Zároveň prvostupňovému súdu oznámila, že v rámci konania o pozemkových úpravách v katastrálnom území K., žalobkyňa nadobudla do svojho vlastníctva pozemok parcelné číslo KN registra X.. vo výmere X. m² a to v časti, ktorá je územným plánom mestskej časti K., určená pre individuálnu bytovú výstavbu, na čo žiadala vykonať dopyt v mestskej časti K.. Ďalej uviedla, že uvedené skutočnosti sú dostatočným podkladom pre to, aby súd rozhodol v konaní v súlade so zásadou úspechu a žiadala, aby súd vykonal dokazovanie pripojenými listinami.

Vzhľadom na uvedené, ak prvostupňový súd nezaložil uvedené podanie doručené mu zákonným spôsobom do spisu a odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho uznesenia sp. zn. 11 Co 308/2012 z 21. novembra 2012 uviedol, že nebol relevantným spôsobom navrhnutý žiadny dôkaz o tom, že žalobkyňa v roku 2007 predala časť svojich pozemkov za sumu 4 000 000 Sk a prvostupňový súd v odôvodnení svojho uznesenia č.k. 45 C 98/2008-231 zo 6. augusta 2012 vôbec neuvádza, či sa zaoberal týmito návrhmi na vykonanie dôkazov,

odňali sudy nižších stupňov týmto postupom žalovanej možnosť konať pred súdom a zaťažili konanie vadou podľa § 237 písm.f/ O.s.p., ktorá zakladá jednak prípustnosť dovolania a je tiež dôvodom, pre ktorý musel dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu aj prvostupňového súdu zrušiť, pretože rozhodnutia vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôžu byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto z uvedených dôvodov uznesenie odvolacieho i prvostupňového súdu podľa § 243b ods. 2 a ods. 3 O.s.p. zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Vzhľadom na dôvody, pre ktoré dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho a prvostupňového súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovanej uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. mája 2013

JUDr. Ladislav Górász, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová